

Nr 17.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till lag med särskilda bestämmelser rörande utmätning hos vissa värnpliktiga m. m.; given Stockholms slott den 20 september 1939.

Under åberopande av bilagda i statsrådet och lagrådet förda protokoll vill Kungl. Maj:t härmed jämlikt § 87 regeringsformen föreslå riksdagen att antaga härvid fogade förslag till lag med särskilda bestämmelser rörande utmätning hos vissa värnpliktiga m. m.

GUSTAF.

K. G. Westman.

Fö r s l a g
till
L a g
med särskilda bestämmelser rörande utmätning hos vissa värnpliktiga
m. m.

Härigenom förordnas som följer:

1 §.

Företages utmätning hos den, som inkallats till tjänstgöring jämlikt § 28 mom. 1 eller § 36 mom. 2 värnpliktslagen, under tiden för sådan tjänstgöring eller ock därefter inom lika lång tid som tjänstgöringen omfattat, dock högst tre månader från dess slut, skola från utmätningen undantagas, utom nödiga gång- och sängkläder samt förråd och penningar i den utsträckning som 65 § utsökningslagen stadgar, dels lösören för gäldenärens, hans makes och oförsörjda barns eller adoptivbarns personliga bruk, för så vitt värdet därav icke överstiger vad som med hänsyn till deras behov och omständigheterna i övrigt kan anses skäligt, dels ock arbetsredskap till ett värde av högst femhundra kronor. Lös pant må ej på grund av vad nu sagts undantagas från utmätning för den gäld, varför pantsättningen skett.

2 §.

Har egendom tagits i mät hos den som fullgör eller fullgjort tjänstgöring, varom i 1 § sägs, och finnes, att gäldenärens betalningssvårigheter uppenbarligen äro föranledda av tjänstgöringen, må med försäljning av den utmäta egendomen anstå under högst tre månader utöver den tid som för varje särskilt fall stadgas i 162, 163 och 165 §§ utsökningslagen, såframt det provas kunna ske utan att borgenärens rätt till betalning äventyras.

Erfordras egendomen i gäldenärens näring för att bereda nödig bärgning åt gäldenären, hans make och oförsörjda barn eller adoptivbarn eller är den erforderlig för att bereda dem nödig bostad, må ytterligare uppskov med försäljningen äga rum under högst sex månader, om borgenärens rätt till betalning ej därigenom äventyras.

3 §.

Vad i 1 § stadgas med avseende å undantag från utmätning skall under tid som där sägs äga motsvarande tillämpning, om gäldenären försättes i konkurs.

4 §.

Klagan över utmätning som avses i denna lag eller över beslut i anledning av sådan utmätning må förutom av den som eljest är befogad därtill föras av gäldenärens make eller av annan som har egendomen i sin vård.

Denna lag träder i kraft dagen efter den, då lagen enligt därå meddelad uppgift utkommit från trycket i Svensk författningssamling.

Vad i 2 och 4 §§ är stadgat skall gälla, även om utmätningen ägt rum före lagens ikraftträdande.

Utdrag av protokollet över justitiedepartementsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 15 september 1939.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena SANDLER, statsråden WESTMAN, WIGFORSS, MÖLLER, ENGBERG, SKÖLD, QUENSEL, FORSLUND, ERIKSSON, STRINDLUND.

Efter gemensam beredning med cheferna för försvars-, social-, finans- och handelsdepartementen anmäler chefen för justitiedepartementet, statsrådet Westman, fråga om *särskilda bestämmelser rörande utmätning hos vissa värnpliktiga m. m.* samt anför:

»Med skrivelse den 3 september 1939 har sociala försvarsberedskapskommittén överlämnat betänkande med förslag till bland annat lag med vissa bestämmelser rörande utmätning (Statens offentl. utredn. 1939: 26).

Enligt 65 § utsökningslagen skola från utmätning undantagas dels nödiga gång- och sängkläder för gäldenären, hans make och oförsörjda barn eller adoptivbarn dels ock nödiga arbetsredskap eller andra nödiga lösören till ett värde av högst 500 kronor, eller, där gäldenären icke är familjeförsörjare och ej heller har eget hushåll, högst 200 kronor. Saknas utväg till nödortfittigt uppehälle, skall från utmätning undantagas av förråd, som finnes i huset, vad som erfordras till underhåll för en månad eller, där tillräckligt förråd ej finnes, av penningar, som gäldenären innehar eller äger innestående i bank eller annan penninginrättning, så mycket som erfordras för anskaffande av det felande. Lös pant må ej undantagas från utmätning för den gäld varför pantsättningen skett.

Kommittén har framhållit, att vid inkallelse enligt § 28 mom. 1 och § 36 mom. 2 värnpliktslagen till tjänstgöring vid mobilisering eller förstärkt försvarsberedskap för flertalet deltagare uppkomma betydande olägenheter med hänsyn till deras egna och deras anförvanTERS ekonomiska förhållanden. Att söka helt undanröja dessa olägenheter vore naturligen icke möjligt. Kommittén, som funnit vägande skäl kunna anföras mot moratorium i vanlig bemärkelse, hade emellertid sökt att till motverkande av nämnda olägenheter framlägga förslag som syntes kunna genomföras utan större ingrepp i landets ekonomiska förhållanden. Enligt kommitténs mening borde ett visst skydd beredas mot att de inkallades anförvanter berövades egendom som de behövde för sin livsföring samt mot krisartade realisationer. Med

den som inkallats till tjänstgöring jämlikt § 28 mom. 1 eller § 36 mom. 2 värnpliktslagen har kommittén härvid jämställt frivilliga vid krigsmakten. Beträffande skyddets omfattning uttalar kommittén, att några moratorieliknande åtgärder avseende skydd för förmögenhet i egentlig mening icke syntes kunna förordas. Annorlunda ställde sig däremot spörsmålet i fråga om skydd för andra tillhörigheter t. ex. lösören, personlig lösegendom, arbetsredskap och dylikt. Därest en inkallad familjeförsörjare, som varit hänvisad uteslutande till sin inkomst, häftade för gäld som han ej förmådde infria föreläge risk, att borgenären utsökte betalning ur denna egendom. Med hänsyn till utsökningslagens relativt låga gräns för den utmätningensfria egendomen skulle följden i många fall kunna bliva, att till de hemmavarandes disposition efter utmätning återstode lös egendom i en utsträckning som skulle te sig uppenbart obillig. Eventuella moratorieliknande åtgärder beträffande lösöret kunde icke anses särskilt vådliga vare sig för den enskilde borgenären eller för det ekonomiska livet överhuvud. Vad härefter angår frågan för vilket slag av gäld dylika åtgärder kunde ifrågakomma har kommittén framhållit, att ju vidsträcktare stödjande ingripanden på annat sätt vidtoges, desto mindre omfattande syntes moratorieåtgärderna kunna göras. För att ernå syftemålet med eventuella bestämmelser om skydd för den inkallades lösegendom syntes emellertid erforderligt att skydda egendomen mot all slags gäld och sålunda icke mot allenast vissa slags förpliktelser, t. ex. skatter.

Kommittén har härefter upptagit till närmare behandling frågan, vilken lös egendom som borde skyddas, och har därom anført i huvudsak följande. Uppenbarligen föreläge icke behov av att ur de synpunkter som kommittén anlagt skydda lösegendom av mer eller mindre lyxbetonad karaktär. Däremot komme i fråga egendom, av vilken den inkallade eller hans familj hade behov för tillgodoseende av berättigade bostads- och personliga behov, d. v. s. gång- och sängkläder, möbler och annat bohag samt annan personlig lösegendom ävensom nödiga arbetsredskap. Denna avgränsning sammanfölle i anseende till egendomens beskaffenhet med den i 65 § utsökningslagen från utmätning undantagna. Under det att detta stadgande i vissa hänseenden föreskrev en fix gräns för vad som kunde undandragas borgenär, syntes emellertid skäl tala för att vid angivande av det nu ifrågasatta skyddets omfattning icke angiva någon viss maximigräns. Kommittén hade i stället funnit sig böra föreslå, att skydd efter prövning i det enskilda fallet borde beredas i fråga om lösöre till ett värde som med hänsyn till gäldenärens ställning och övriga omständigheter kunde anses skäligt. Beträffande arbetsredskap borde dock stadgas en viss värdegräns, vilken kommittén föreslagit skola bestämmas till 500 kronor, oavsett den inkallades försörjningsplikt. Beträffande förråd av varor samt penningar borde alltjämt gälla vad som stadgas i 65 § utsökningslagen. I enlighet med detta lagrum borde vidare hinder för utmätning av lös pant icke föreligga såvitt anginge utmätning för den gäld för vilken pantsättningen skett.

Kommittén har särskilt beaktat de fall, då gäldenären icke själv hade till-

fälle att tillvarataga sin rätt, och framhållit, att möjlighet borde beredas den som hade egendomen i sin vård att med laga verkan överklaga eventuellt utmättningsbeslut.

Slutligen har kommittén anmärkt, att de nya bestämmelserna om utmätning icke borde gälla i fråga om utmätning som söchts före deras ikraftträdande samt att den egendom, som enligt kommitténs förslag borde undantagas från utmätning, givetvis icke heller vid konkurs borde ingå i konkursboet.

I överensstämmelse med det anförda stadgas i det av kommittén utarbetade förslaget till lag med vissa bestämmelser rörande utmätning under 1 §, att om utmätning företages hos värnpliktig som är inkallad till tjänstgöring jämlikt § 28 mom. 1 eller § 36 mom. 2 värnpliktslagen eller hos frivillig vid krigsmakten, skall från utmätningen undantagas: 1) gång- och sängkläder för gäldenären, hans maka och oförsörjda barn eller adoptivbarn ävensom övrig personlig lösegendom samt möbler och annat bohag, allt i den mån värdet därav icke överstiger vad som med avseende å gäldenärens ställning och övriga omständigheter kan anses skäligt; samt 2) nödiga arbetsredskap till ett värde av högst 500 kronor. Beträffande undantag från utmätning för det fall, att utväg till nödtorftigt uppehälle saknas, ävensom i fråga om lös pant skall gälla vad som stadgas i 65 § utsökningslagen. Såsom 2 § har i förslaget upptagits stadgande, att klagan över utmätning i fall som avses i 1 § skall få föras av den som har egendomen i sin vård. Lagen skall enligt förslaget ej äga tillämpning i fråga om utmätning som söchts före lagens ikraftträdande.

Över kommitténs förslag ha efter remiss avgivits infordrade utlåtanden av *chefen för försvarsstaben, socialstyrelsen, kommerskollegium, överståthållarämbetet* samt *länsstyrelserna i Östergötlands, Kronobergs, Kristianstads, Göteborgs och Bohus, Västernorrlands och Norrbottens län, varjämte Sveriges fastighetsägareförbund och Sveriges köpmannaförbund*, som beretts tillfälle att yttra sig, inkommit med utlåtanden över förslaget. Länsstyrelsen i Östergötlands län har bifogat yttrande av *överexekutor i Norrköping*.

Länsstyrelsen i Östergötlands län har i likhet med överexekutor i Norrköping uttalat att de föreslagna reglerna om utmättningsfrihet borde gälla jämväl under någon viss kortare tid efter slutad värnpliktstjänstgöring.

I övrigt har förslaget i de avgivna yttrandena lämnats utan erinran. Sveriges köpmannaförbund har emellertid ifrågasatt, huruvida icke utöver kommitténs förslag ytterligare åtgärder vore påkallade till hjälp åt de idkare av rörelse, som inkallades till tjänstgöring.

*Departements-
chefen.*

Såsom kommittén framhållit kan icke undvikas, att värnpliktiga, som inkallas till tjänstgöring vid förstärkt försvarsberedskap eller mobilisering, i viss utsträckning få vidkännas ekonomiska olägenheter som äro en följd av avbrottet i deras vanliga verksamhet. Billigheten kräver emellertid, att dessa

olägenheter såvitt möjligt motverkas. I detta syfte ha redan utfärdats vissa bestämmelser om familjeunderstöd.¹ I överensstämmelse med vad kommittén förordat torde utan dröjsmål böra framläggas förslag i syfte att mildra de ekonomiska verkningarna för de värnpliktiga även på annat sätt. Med hänsyn till den tunga som värnplikten innebär synes den omständigheten, att genom sådana ingripanden som nu äro i fråga andra personer, närmast de värnpliktigas borgenärer, kunna komma att i sin tur lida viss förlust, icke få tillmätas avgörande betydelse. Det är dock nödvändigt att tillse, att återverkningarna icke komma att drabba andra alltför kännbart eller att verka alltför störande på det ekonomiska livet överhuvud.

Vad kommittén föreslagit till beredande av lättnad för de värnpliktiga och deras familjer vid exekutiva åtgärder synes mig beaktansvärt. Det kan emellertid ifrågasättas, huruvida icke det skydd för bohav, annan personlig löseegendom och arbetsredskap som med kommittéförslaget åsyftas rimligen borde i vissa hänseenden utvidgas. En sådan utvidgning torde kunna ske utan att ekonomiska intressen av någon större betydelse behöva träda tillbaka.

Enligt kommitténs förslag skola med värnpliktiga som jämlikt § 28 mom. 1 eller § 36 mom. 2 värnpliktslagen inkallats till tjänstgöring vid förstärkt försvarsberedskap eller mobilisering jämställas frivilliga vid krigsmakten. Vad med frivilliga vid krigsmakten skall förstås har icke närmare angivits. Då det icke för närvarande synes vara möjligt att avgränsa någon grupp av frivilliga som böra jämnställas med sådana värnpliktiga som nu äro i fråga, synas de tills vidare böra uteslutas från lagstiftningen. Beträffande omfattningen av förslaget i övrigt må framhållas, att därmed ej åsyftas dem som skola fullgöra så kallad beredskapsövning. Då sådan övning icke har den extraordinära karaktär som förstnämnda tjänstgöring, synes kommitténs ståndpunkt i denna del böra godtagas.

Med utgångspunkt från kommitténs förslag och vad nu anförts har jag låtit utarbeta förslag till lag med särskilda bestämmelser rörande utmätning hos vissa värnpliktiga m. m.

I lagen torde till en början böra under 1 § upptagas bestämmelser i syfte att såsom kommittén föreslagit under viss tid bereda ifrågavarande värnpliktiga ett mera omfattande skydd än eljest i fråga om sådana lösören som förut nämnts. Från utmätning synas böra undantagas, utom nödiga gång- och sängkläder samt förråd och penningar i den utsträckning som 65 § utsökningsslagen stadgar, dels lösören för gäldenärens, hans makes och oförsörjda barns eller adoptivbarns personliga bruk, för så vitt värdet därav icke överstiger vad som med hänsyn till deras behov och omständigheterna i övrigt kan anses skäligt, dels ock arbetsredskap till ett värde av högst 500 kronor. Lös pant torde dock ej på grund av vad nu sagts böra undantagas från utmätning för den gäld, varför pantsättningen skett.

Kommitténs förslag innebär, att vederbörande skulle få åtnjuta ifrågavarande förmån allenast så länge hans tjänstgöring vid förstärkt försvarsbered-

¹ Kungörelsen den 8 september 1939 nr 642; jfr propositionen nr 12 till urtima riksdagen.

skap eller mobilisering varade. Emot denna begränsning har i vissa yttranden invänts, att de föreslagna reglerna om utmätningsfrihet rimligen borde gälla jämväl under någon kortare tid efter slutad tjänstgöring. Det torde ock vara tydligt att, därest tjänstgöringen försatt någon i betalningssvårigheter, det i allmänhet icke är möjligt för honom att omedelbart efter tjänstgöringens slut häva svårigheterna. Ett visst rådrum är alltså erforderligt. Detta torde skäligen kunna bestämmas till lika lång tid som den tjänstgöringen omfattat, dock högst tre månader från dess slut.

Enligt kommitténs förslag skulle något skydd icke komma i fråga för annan egendom än den som enligt förslaget skulle kunna undantagas från utmätning. Därest, såsom förslaget innebär, visst slag av egendom i större utsträckning än utsökningslagen medger undantages från utmätning, kan emellertid med skäl befaras, att eventuella exekutiva åtgärder i ökad omfattning riktas mot annan egendom som tillhör gäldenären. Detta torde kunna medföra mindre önskvärda följder, t. ex. om sådana åtgärder skulle riktas mot fast egendom som ger gäldenären hans bärgning eller inrymmer bostad åt honom och hans familj eller mot bostadsrätt som han kan innehava. En brådstörtad realisation av egendom som nu sagts kan medföra ekonomisk förlust av en helt annan storlek än i fråga om lösöret.

De nu berörda synpunkterna torde väl icke böra föranleda, att frihet från utmätning medges i större omfattning än som i det föregående ifrågasatts. Däremot bör undersökas, huruvida icke skydd på annat sätt kan beredas ifrågavarande värnpliktiga även i fråga om annan egendom än den som får undantagas från utmätning. Härvid ligger nära till hands att vid utmätning bereda dem visst rådrum genom införande av möjlighet att, där så finnes påkallat, låta anstå med den utmätta egendomens försäljning under längre tid än som eljest enligt 162, 163 och 165 §§ utsökningslagen är medgiven. Den i dessa lagrum stadgade längsta tiden är för olika fall en, två, tre eller fyra månader. En viss utsträckning av dessa tidsfrister synes kunna vidtagas utan att borgenärens berättigade intressen åsidosättas. Härigenom skulle gäldenären erhålla ökade möjligheter att anskaffa medel för att hindra att egendomen försäljes exekutivt. I allt fall skulle i viss utsträckning kunna förhindras, att särskild förlust åsamkas gäldenären genom att egendomen måste säljas alltför brådstörtat.

Bestämmelser, som medgiva ett dylikt anstånd med försäljning av utmätt egendom, torde böra upptagas såsom 2 § i lagen. Det må erinras att jämlikt 77 a § utsökningslagen med utmätt egendom skall likställas fast egendom eller tomträtt, ur vilken intecknad fordran fastställts till betalning. För tillämpning av 2 § i förslaget torde ej böra krävas, att utmätningen äger rum inom viss tid från tjänstgöringens slut. I stället synes böra fordras, att gäldenärens betalningssvårigheter uppenbarligen äro föranledda av sådan tjänstgöring som nyss nämnts. Därest gäldenären redan förut haft betalningssvårigheter eller dessa äro föranledda av någon annan särskild omständighet som icke äger samband med tjänstgöringen, bör särskilt anstånd icke komma i fråga. Den ytterligare förutsättningen för att anstånd med

försäljningen av den utmäta egendomen skall kunna medgivas synes böra uppställas, att anståndet icke medför att borgenärens rätt till betalning äventyras, såsom t. ex. om egendomen är underkastad hastig värdeminskning eller är föremål för vanvård. Tydligt är, att den utmäta egendomen mången gång erbjuder fullt betryggande säkerhet även om anstånd med försäljningen äger rum, eller att säkerheten åtminstone ej försämras genom sådant anstånd. Det kan för övrigt tänkas, att borgenären själv är villig att medgiva visst anstånd, ehuru han varit nödsakad att för bevarande av förmånsrätt eller av annan särskild anledning söka utmätning. Sådant medgivande kan enligt 86 § utsökningslagen ej lämnas annat än för begränsad tid. I annat fall går verkställd utmätning åter.

Det anstånd som enligt vad nu anförts bör kunna medgivas med försäljning av utmätt egendom torde som regel böra begränsas till tre månader utöver den tid som för varje särskilt fall stadgas i 162, 163 och 165 §§ utsökningslagen. Härjämte synes emellertid lämpligt att meddela en tilläggsbestämmelse, enligt vilken i vissa mera ömmande fall sagda tid kan utsträckas. Denna bestämmelse torde böra innehålla att, om den utmäta egendomen erfordras i gäldenärens näring för att bereda nödig bärgning åt honom, hans make och oförsörjda barn eller adoptivbarn eller om den är erforderlig för att bereda dem nödig bostad, ytterligare uppskov med försäljningen må äga rum under högst sex månader, dock endast såframt borgenärens rätt till betalning ej därigenom äventyras.

Den prövning som nu förordade bestämmelser förutsätta är givetvis av ömtålig karaktär. Det kan med hänsyn härtill ifrågasättas, huruvida icke prövningen, i den mån den ej redan enligt nu gällande regler kommer att ligga i överexekutors hand, borde anförtros denna myndighet. En sådan anordning skulle emellertid kunna medföra alltför mycken omgång och tidsutdräkt. Möjligheten att överklaga beslut, som meddelas av utmätningssmannen, torde erbjuda tillräcklig garanti mot mindre tillfredsställande tillämpning av de föreslagna bestämmelserna.

Såsom förut nämnts har kommittén uttalat, att den egendom som enligt dess förslag skulle undantagas från utmätning, därest gäldenären försättes i konkurs, icke borde ingå i konkursboet. Med hänsyn till att frågan, vilken egendom som må behållas av konkursgäldenären, blivit särskilt reglerad i 97 § konkurslagen erfordras emellertid för att egendom i större utsträckning än för närvarande skall kunna undantagas vid konkurs, att särskilt stadgande härom meddelas. En dylik bestämmelse torde böra upptagas såsom 3 §.

Någon särskild bestämmelse, varigenom med hänsyn till konkurs vidgad möjlighet medgives att meddela anstånd med försäljning av gäldenärens egendom, torde icke erfordras. Sker med stöd av 23 § konkurslagen under konkursen utmätning för fordran som är förenad med panträtt i fast eller lös egendom är, utan särskilt stadgande, 2 § i förslaget tillämpligt. Beträffande åter försäljning genom konkursförvaltningens försorg eller på dess

föranstaltande meddelas bestämmelser i 64—68 §§ konkurslagen, som synas innefatta tillräckliga möjligheter att, där så är påkallat, uppskjuta försäljningen av konkursboets egendom.

Såsom 4 § i lagen torde böra upptagas stadgande, att klagan över utmätning hos gäldenär som avses i lagen eller över beslut i anledning av sådan utmätning må förutom av den som eljest är befogad därtill föras av gäldenärens make eller av annan som har egendomen i sin vård.

De föreslagna bestämmelserna torde böra träda i kraft dagen efter den, då lagen enligt därå meddelad uppgift utkommit från trycket i Svensk författningssamling. Det synes böra föreskrivas, att vad i 2 och 4 §§ i lagen är stadgat skall gälla även om utmätningen i fråga ägt rum före lagens ikraftträdande. Tydligt är dock, att om utmätningen lett till försäljning redan före ikraftträdandet, 2 § icke kan tillämpas. De bestämmelser som föreslagits skola meddelas under 1 och 3 §§ böra ej äga tillämpning om utmätning skett eller konkurs inträffat före lagens ikraftträdande.

I enlighet med vad jag sålunda anfört har inom justitiedepartementet upprättats bilagda förslag till *lag med särskilda bestämmelser rörande utmätning hos vissa värnpliktiga m. m.*»

Föredraganden hemställer, att lagrådets utlåtande över ifrågavarande lagförslag, av den lydelse bilaga¹ till detta protokoll utvisar, måtte för det i § 87 regeringsformen omförmälda ändamålet inhämtas genom utdrag av protokollet.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställen behagar Hans Maj:t Konungen lämna bifall.

Ur protokollet:

Tage Evers.

¹ Denna bilaga, som fränsett en mindre jämkning av redaktionell natur är lika lydande med det vid propositionen fogade lagförslaget, har här uteslutits.

Utdrag av protokollet, hållet i Kungl. Maj:ts lagråd den 20 september 1939.

Närvarande:

justitieråden EKLUND,
LAWSKI,
VON STEYERN,
regeringsrådet HJÄRNE.

Enligt lagrådet den 19 september 1939 tillhandakommet utdrag av protokoll över justitiedepartementsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet den 15 september 1939, hade Kungl. Maj:t förordnat, att lagrådets utlåtande skulle för det i § 87 regeringsformen omförmälda ändamålet inhämtas över upprättat förslag till *lag med särskilda bestämmelser rörande utmätning hos vissa värnpliktiga m. m.*

Förslaget, som finnes bilagt detta protokoll, hade inför lagrådet föredragits av byråchefen för lagärenden i justitiedepartementet hovrättsrådet Gösta Walin.

Förslaget föranledde följande erinringar.

2 §.

Justitierådet Lawski:

Någon tvekan lärer icke kunna råda därom, att de olägenheter, som vid inkallelse till tjänstgöring vid mobilisering eller förstärkt försvarsberedskap uppkomma för de inkallade, böra i görligaste mån lindras. Enighet torde väl också råda därom, att det principiellt är det allmänna som har att vidkännas de kostnader, vilka kunna föranledas av åtgärder för nämnda ändamål. I den mån lindringar kunna vinnas genom ändringar i civil- eller processlagstiftningen utan att någon mera avsevärd olägenhet uppkommer för annan enskild än den inkallade, bör naturligtvis även denna utväg kunna användas. I förslaget har i allmänhet den begränsning, som enligt vad nu antytts bör äga rum vid lagstiftning av nyssnämnda art, blivit iakttagen. Sålunda kompenseras olägenheten av det tillfälliga anstånd, som i 1 och 2 §§ beredes inkallad, såsom regel därigenom, att borgenären erhåller ränta å sin fordran under den tid, han i följd av de föreslagna bestämmelserna måste vänta på betalning. Och bestämmelsen i 2 § är ej tillämplig, därest borgenärens rätt till betalning skulle äventyras. Emellertid kan med sistnämnda bestämmelse inträffa, att redan anståndet medför synnerligen ödes-

digra konsekvenser för borgenären. Detta blir fallet, om borgenären själv riskerar utmätning eller konkurs därest han icke erhåller snar betalning för sin fordran. Då det icke synes försvarligt att på detta sätt låta olägenheten av inkallelse träffa en enskild, hemställes att anstånd jämligt 2 § må beviljas endast såframt det prövas kunna ske utan avsevärt men för borgenären. Ett dylikt förbehåll skulle uppenbarligen icke bliva att tillämpa, därest borgenären prövas hava möjlighet att genom anlitage av kredit förhindra, att anståndet blir till avsevärt men för honom.

3 §.

Justitieråden Eklund, Lawski och von Stegern:

Paragrafen lär innebära, att kursgäldenär efter anståndstidens utgång skall till konkursboet utlämna egendom, som han fått behålla utöver vad som följer av 97 § konkurslagen. Stadgandet medför — i motsats till vad fallet är vid utmätning — icke ökad möjlighet för gäldenären att bevara sin egendom och det torde därför i regel ej vara av större värde för gäldenären. För övrigt lär det endast undantagsvis inträffa, att inkallad gäldenär, även om utmätning ägt rum, kan försättas i konkurs på grund av de i allmänhet tillfälliga betalningssvårigheter, som föranledas av inkallelsen. Å andra sidan kan stadgandet innebära en frestelse för en kursgäldenär, som fått behålla egendom av värde, att försälja den och förbruka köpeskillingen. På grund härav och då bestämmelsen torde komma att medföra vissa svårigheter i tillämpningen, hemställes, att paragrafen utgår.

Ur protokollet:

Wilhelm von Schwerin.

Utdrag av protokollet över justitiedepartementensärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 20 september 1939.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena SANDLER, statsråde PEHRSSON-BRAMSTORP, WESTMAN, WIGFORSS, MÖLLER, ENGBERG, SKÖLD, QUENSEL, FORSLUND, ERIKSSON, STRINDLUND.

Chefen för justitiedepartementet, statsrådet Westman, anmäler, efter gemensam beredning med cheferna för försvars-, social-, finans- och handelsdepartementen, lagrådets den 20 september 1939 avgivna utlåtande över till lagrådet den 15 september 1939 remitterat förslag till *lag med särskilda bestämmelser rörande utmätning hos vissa värnpliktiga m. m.*

Efter att ha redogjort för innehållet i lagrådets utlåtande anför föredraganden:

»Enligt 3 § i det remitterade förslaget skall, om gäldenär som avses i lagen försättes i konkurs, vad i 1 § stadgas med avseende å utmätning äga motsvarande tillämpning under tid som i denna paragraf sägs. Detta innebär, att gäldenären jämväl vid konkurs må under nämnda tid behålla den egendom som han med hänsyn till dess betydelse för honom ansetts böra få behålla vid utmätning. Tre av lagrådets ledamöter ha hemställt att 3 § måtte utgå, enär den syntes vara av ringa praktisk vikt och kunde medföra vissa svårigheter i tillämpningen. Enligt min mening är bestämmelsen i fråga av värde till förebyggande av att en borgenär, som på grund av 1 § ej kan erhålla utmätning i viss egendom, i stället söker att genom gäldenärens försätande i konkurs vinna sitt syfte. Jag anser fördenskull övervägande skäl tala för att paragrafen bibehålles.

En av lagrådets ledamöter har beträffande bestämmelserna i 2 § av förslaget, varigenom möjlighet beredes att medgiva anstånd med försäljning av utmätt egendom, anført att sådant anstånd skulle kunna medföra avsevärt men för borgenär som själv riskerade utmätning eller konkurs, därest han icke erhöle snar betalning för sin fordran. Med anledning härav vill jag framhålla, att bestämmelserna om anstånd med försäljning icke äro ovillkorliga. Där est sådana svårigheter som nyss nämnts undantagsvis skulle uppstå för borgenären, kan fördenskull vid den diskretionära prövning som bestämmelserna förutsätta tillbörlig hänsyn tagas till de särskilda omständigheter som må föreligga med hänsyn till borgenären. Någon ändring av paragrafen synes därför ej erforderlig.

I övrigt torde allenast böra vidtagas en mindre redaktionell jämkning av förslaget.»

Föredraganden hemställer, att det i enlighet med vad nu sagts jämkade lagförslaget måtte jämlikt § 87 regeringsformen genom proposition föreläggas riksdagen till antagande.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdde hemställan förordnar Hans Maj:t Konungen, att till riksdagen skall avlätas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Ragnar Kihlgren.